

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПОДАТКОВОЇ ПІДТРИМКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

НАЙДЕНКО О. Є., КОСТЯНА О. В.

УДК 330.34 (77)

Найденко О. Є., Костяна О. В. Інструментарій податкової підтримки економічного розвитку в умовах фінансово-економічної кризи

У статті досліджено інструменти податкового регулювання розвитку економічних процесів. Було встановлено, що в період кризи, коли підприємства особливо гостро потребували додаткових надходжень, підтримка держави істотно не збільшилася, а зменшувалась. У процесі дослідження доведено, що кожна країна в період фінансово-економічної кризи має застосовувати індивідуальний набір інструментів податкового регулювання.

Ключові слова: регулювання, податкове регулювання, фінансово-економічна криза, інструменти податкового регулювання, бюджетна підтримка, податкове стимулювання

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 18.

Найденко Олексій Євгенович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра оподаткування, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: alevgna@mail.ru

Костяна Оксана Вікторівна – аспірантка, кафедра оподаткування, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kostianaya@ukr.net

УДК 330.34 (77)

Найденко А. Е., Костяна О. В. Инструментарий налоговой поддержки экономического развития в условиях финансово-экономического кризиса

В статье исследованы инструменты налогового регулирования развития экономических процессов. Было установлено, что в период кризиса, когда предприятия особенно остро нуждались в дополнительных поступлениях, поддержка государства существенно не увеличилась, а уменьшалась. В процессе исследования доказано, что каждая страна в период финансово-экономического кризиса должна применять индивидуальный набор инструментов налогового регулирования.

Ключевые слова: регулирование, налоговое регулирование, финансово-экономический кризис, инструменты налогового регулирования, бюджетная поддержка, налоговое стимулирование.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 18.

Найденко Алексей Евгениевич – кандидат экономических наук, доцент, кафедра налогообложения, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: alevgna@mail.ru

Костяна Оксана Викторовна – аспирантка, кафедра налогообложения, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kostianaya@ukr.net

UDC 330.34 (77)

Naydenko A. Y., Kostyana O. V. Toolkit Tax Support Economic Development in a Financial Crisis

The article deals with analysis tools tax regulation of economic processes. It was found that during the crisis, especially when the company desperately needed additional revenue, government support has not significantly increased and decreased. During the study proved that each country during the financial crisis must apply individually toolkit tax regulations.

Key words: regulation, tax regulation, the financial and economic crisis, the tools of tax regulation, budgetary support, tax incentives

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 18.

Naydenko Aleksey Ye. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Taxation, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: alevgna@mail.ru

Kostyana Oksana V. – Postgraduate Student, Department of Taxation, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kostianaya@ukr.net

В умовах економічної та фінансової кризи, яка охопила багато країн світу, проблема податкового регулювання стає ще більш важливою. У той час, коли багато державних або приватних підприємств (платників податків) знаходяться у кризі, саме держава має взяти відповідальність за прийняття виважених кроків щодо використання певних інструментів податкового регулювання з метою допомоги національним товаровиробникам якомога з найменшими втратами пережити світову фінансову кризу. При цьому слід досить обережно підходити до питання підвищення або зменшення податків, за рахунок яких наповнюється дохідна частина бюджету країни. З одного боку, посилення регулюючих заходів у вигляді зростання податкових ставок для збіль-

шення доходів бюджету може призвести до негативних наслідків, основним з яких є банкрутство та ліквідація підприємств, з іншого боку, зменшення податків може привести до позитивних наслідків лише через рік після прийняття такого рішення, а проблему наповнення бюджету треба вирішувати сьогодні. Тому необхідно обґрунтовано визначити, які саме інструменти податкового регулювання в цей час будуть найбільш доцільними для реалізації податкової політики держави.

Податкова політика країни має визначатися не тільки потребами наповнення доходної частини бюджету, але й базуватися на аналізі економічного стану, орієнтуватися на довгострокові цілі стимулювання конкурентоспроможності вітчизняних виробників [11, с. 85]. Про-

блема податкової політики держави полягає в оптимізації величини фінансових ресурсів, що централізуються в бюджеті, і тих грошових коштів, які залишаються в розпорядженні підприємства, а це може бути досягнуто лише за умови обґрунтованого застосування інструментів податкового регулювання.

Дослідженням проблем податкового регулювання, і, зокрема інструментів державного впливу на економіку займалися багато провідних вчених, серед яких слід відзначити Т. І. Єфименко, Ю. Б. Іванова, А. І. Крисоватого, А. М. Соколовську та інших. Але в їх дослідженнях недостатньо повно висвітлено питання застосування інструментів податкового регулювання в країнах світу під час фінансово-економічної кризи.

Тому метою даної статті є аналіз інструментарію податкової підтримки, який застосовували країни світу під час фінансово-економічної кризи.

Узагальному вигляді під податковим регулюванням розуміється цілеспрямований вплив держави на учасників економічних відносин шляхом використання засобів та інструментів податкової політики. Саме за допомогою податкової політики держава не тільки формує джерела фінансування суспільно необхідних витрат, реалізуючи фіскальну функцію податків, але й забезпечує створення необхідних передумов для структурної перебудови національної економіки та її зростання [9, с. 63].

Підкреслюючи роль податкового регулювання, А. І. Крисоватий виділяє політику податкового регулювання в окремий вид податкової політики. «Політика податкового регулювання, будучи складовим елементом податкової політики, означає цілеспрямовану діяльність держави з регулювання вартісних пропорцій розподілу та перерозподілу частини валового внутрішнього продукту з метою підтримання на певному рівні економічних процесів, забезпечення суспільного попиту і пропозиції та ініціювання ділової активності суб'єктів господарювання. ... Політика податкового регулювання визначає принципи, напрями, структуру сегменту участі держави в регулюванні економічних процесів у суспільстві» [3, с. 81].

Разом із тим важливою рисою податкового регулювання виступає його залежність від інтенсивності державного регулювання економіки в цілому. Різний рівень втручання держави в економіку в окремі періоди часу, що є особливо характерним для економік транзитивного типу, обумовлює динаміку співвідношення фіскальної та регулюючої функції оподаткування. У цьому плані заслуговує на увагу виділена А. М. Соколовською «... закономірність підвищення регулюючої функції податків за умови посилення державного втручання в соціально-економічні процеси і зниження їх регулюючого значення за умови послаблення державного регулювання економіки» [10, с. 91].

За словами Т. І. Єфименко, необхідність державного податкового регулювання ринкової економіки випливає з об'єктивно притаманних державі функцій. Доцільність податкового втручання з боку держави в економічне життя продиктовано тим, що ринок не забезпечує соціально справедливий розподіл доходів. За

допомогою податкових інструментів та інших створених нею відповідних інститутів держава реалізує політичні й соціально-економічні принципи існування суспільства, активно впливає на формування макроекономічних пропорцій і динаміку макроекономічних процесів [1, с. 204].

Важливим аспектом діяльності держави в період економічної кризи є визначення набору інструментів, за допомогою яких буде здійснюватися регулювання економічного розвитку.

Автори підтримують думку Ю. Б. Іванова та В. В. Карпової, які під інструментами податкового регулювання розуміють сукупність норм податкового законодавства, що забезпечують вплив держави на господарську поведінку платників податків через його економічні інтереси для досягнення певного економічного, соціального чи іншого корисного результату [2, с. 227].

Детально проаналізуємо, які саме інструменти податкового регулювання застосовували країни світу для впливу на макроекономічні процеси.

Протягом 2008 та 2009 років основні макроекономічні показники всіх економік світу демонстрували негативні тенденції, по всьому світу спостерігалася сповільнення економічного зростання: зниження темпів зростання ВВП і промислового виробництва, збільшення державного боргу (табл. 1).

Наслідки кризи особливо гостро проявилися в реальному секторі економіки. Так, протягом 2009 р. майже по всьому світу спостерігалася зниження обсягів промислового виробництва. При цьому криза більш істотно зачепила реальний сектор економіки високо розвинутих держав, і не так суттєво позначилася на країнах з низьким рівнем економічного розвитку. При цьому 2010 р. у більшості країн ситуація у сфері промислового виробництва почала демонструвати позитивну динаміку. Серед причин швидкого виходу реального сектора з кризи можна відзначити ефективну антикризову політику урядів держав, одним із найважливіших елементів якої стало стимулювання розвитку реального сектора економіки.

Більшість країн світу в кризовий період провадили комплекси заходів фіскальної політики стимулюючого характеру, що включали в себе і бюджетне стимулювання, і зменшення податкового навантаження.

Заходи бюджетного стимулювання розвитку реального сектора економіки можна розділити на дві групи:

- 1) прямі, які представляють собою безпосереднє надання суб'єктам реального сектора економіки коштів з державного бюджету у формі субсидій, субвенцій, дотацій;
- 2) опосередковані, що полягають в бюджетному стимулюванні розвитку фінансового сектора. Ефект таких заходів полягає в спрощенні для суб'єктів реального сектора отримання коштів у кредитних установах, зниженні процентної ставки по таким кредитам.

Під час світової фінансово-економічної кризи внаслідок провадження антикризових урядових програм у більшості держав світу істотно змінилася структура бюджетів. Здійснення бюджетного стимулювання економіки держави зазвичай потребує додаткових значних обсягів фінансових ресурсів, які досить складно знайти

в період загального спаду. Деякі держави свідомо вдавалися до збільшення державного дефіциту задля надання фінансової підтримки суб'єктам, що істотно постраждали внаслідок кризи. Наприклад, уряд Канади пішов на формування в 2010 р. бюджетного дефіциту в результаті збільшення витрат на розвиток інфраструктури (головним чином на житлове будівництво), підвищення державних асигнувань на програму страхування зайнятості, на підтримку ряду секторів економіки [7].

податкової політики, характер якої залежить від ряду факторів, що обумовлюються її економічним, соціальним та політичним розвитком. Тому, незважаючи на те, що, як правило, усі держави переслідують схожі цілі, а саме: стимулювання реального сектора економіки за рахунок розвитку підприємництва, підвищення попиту, оновлення виробничих потужностей, розробки та впровадження новітніх технологій, оптимізації руху грошових коштів, а також покращення добробуту населення,

Таблиця 1

Темпи зростання показників економічного розвитку в країнах світу в 2007 – 2010 рр. [12, 18]

Країна	ВВП відносно до попереднього року, %				Державний борг, відносно до попереднього року, %			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Країни з найвищим рівнем ВВП (від 104 до 45 дол. США на людину)								
США	1,9	0	-2,6	2,8	0,9	7,0	18,8	16,1
Данія	1,7	-0,9	-4,6	1,8	-14,6	24,8	21,1	11
Швеція	3,3	-0,4	-5,1	4,1	-11	-5	10	13,5
Країни з високим рівнем ВВП (від 45 до 35 дол. США на людину)								
Німеччина	2,8	0,7	-4,7	3,3	-4,0	2,2	10,7	16
Франція	2,3	0,1	-2,5	1,6	0,2	5,8	15,7	6,8
Великобританія	2,7	-0,1	-4,9	1,6	2,5	17,1	30,9	23,8
Країни з середнім рівнем ВВП (від 35 до 20 дол. США на людину)								
Іспанія	2,4	0,2	-2,6	-0,1	-8,8	10,2	33,7	13,8
Італія	1,5	-1,3	-5	1,1	-3	3	9	4,9
Словенія	6,9	3,7	-8,1	1	-12,4	-3,8	57,3	10,5
Країни з невисоким рівнем ВВП (від 20 до 10 дол. США на людину)								
Росія	8,5	5,2	-7,8	3,8	46,0	-11,0	52,3	40,2
Словаччина	10,5	5,8	-4,8	4	-3,0	-6,1	27,3	20,5
Естонія	6,9	-5,1	-13,9	1,9	-16	24,3	56,5	-4
Угорщина	0,8	0,8	-6,7	1,2	-0,6	9,4	8,4	3,5
Латвія	10	-4,2	-18	-0,3	-15,9	118,9	86,3	19,3
Литва	9,8	2,9	-14,7	1,4	-6,1	-7,7	89,1	33,4
Країни з низьким рівнем ВВП (до 10 дол. США на людину)								
Болгарія	6,4	6,2	-4,9	0,2	-20	-20	7,3	13,7
Румунія	6,3	7,3	-7,1	1,5	0	1,1	78,4	34
Україна	7,9	2,3	-15,1	4,3	-16,8	39,3	80,4	36,4

У країнах ЄС у 2010 р. державна допомога, що надавалася промисловості і сфері послуг, зросла в порівнянні з 2009 р. Загалом в кризовий період з 2007 по 2010 рр. вона залишається на низькому загальному рівні – між 0,4% і 0,5% ВВП ЄС, що є нижчим ніж в попередні роки.

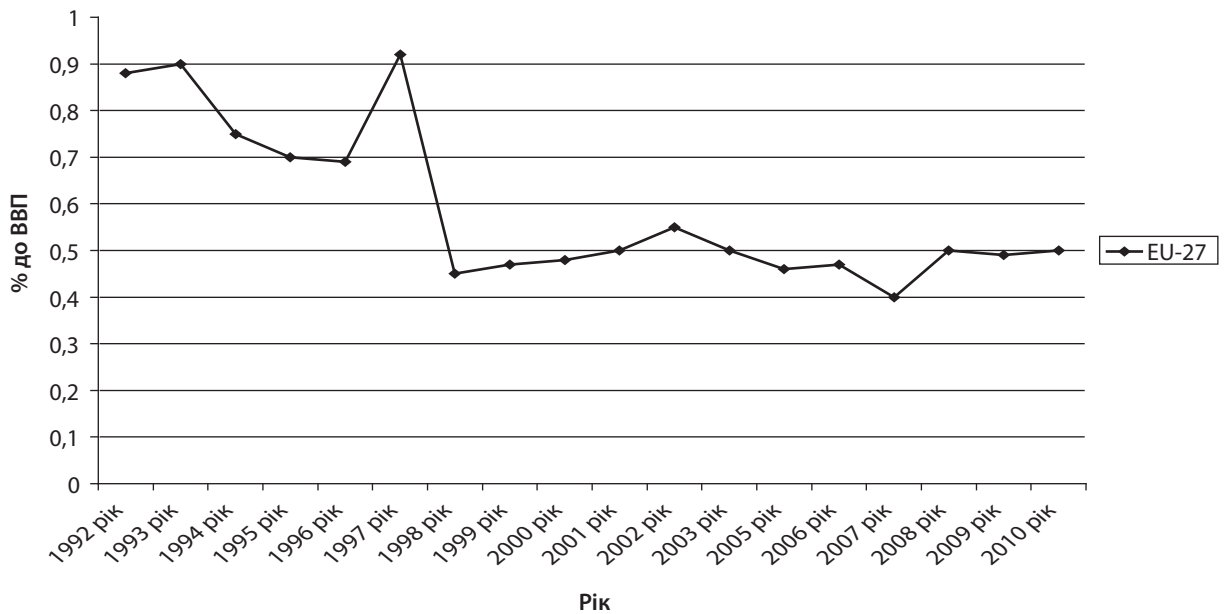
Протягом 1992 – 2010 рр. спостерігалася тенденція до зниження бюджетного стимулювання реального сектора, так з 0,9% ВВП у 1992 р. обсяг державної фінансової допомоги промисловості та сфері послуг до 2010 поступово знизився майже вдвічі (рис. 1) Тобто в період кризи, коли підприємства особливо гостро потребували додаткових надходжень, підтримка держави істотно не збільшилася, а навпаки.

Серед заходів державного стимулювання реального сектора економіки в період кризи найпоширенішими в більшості держав стало використання інструментів

підходи до рішення цих завдань можуть істотно відрізнятися.

Держави світу в період кризи вживали різні заходи фінансового характеру, щоб змінити негативні тенденції в економіці та вирішити проблеми соціального характеру. Частина змін податкового законодавства були спрямована на зменшення темпів економічного спаду й стимулювання економічного розвитку, а частина – на підвищення бюджетних доходів [8].

Сприяння розвитку підприємств реального сектора економіки засобами податкової політики може здійснюватися як прямо, через заходи, що приводять до податкової економії, внаслідок зменшення зобов'язань за прямими податками, так і опосередковано, через створення сприятливого зовнішнього середовища для провадження підприємницької діяльності.

Рис. 1. Обсяги державної допомоги галузям промисловості та сфері послуг у країнах ЄС протягом 1992 – 2010 рр. (у % до ВВП) [15]

Під час кризи загальною тенденцією стало посилення регулюючої функції податків у частині оподаткування доходів фізичних осіб і прибутку корпорацій, у різних країнах було зроблено ряд кроків щодо підтримки громадян та бізнесу засобами податкової полі-

тики. Відносно непрямого оподаткування, то тут не спостерігається спільної для всіх країн тенденції – у частині держав було знижено ставки таких податків, а в інших, навпаки, підвищено (табл. 2).

Таблиця 2

Заходи антикризової податкової політики щодо підприємств в країнах світу

Регион	Заходи антикризової податкової політики, що впливають на фінансовий стан підприємств
1	2
Країни з найвищим рівнем ВВП (від 104 до 45 дол. США на людину)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення нових екологічних податків, зокрема на викиди в повітря окису вуглецю. 2. Збільшення податків на енергоресурси. 3. Впровадження прискореної амортизації. 4. Заходи спрямовані на покращення фінансового стану підприємств: <ul style="list-style-type: none"> – відстрочка сплати ПДВ на 6 місяців (Данія), корпоративного податку (Швеція) [13]; – збільшення податкових кредитів на науково-дослідні роботи (Норвегія) [13]; – зниження ставки корпоративного податку до 26,3%, зниження внесків на соціальне страхування працівників (Швеція) [16]; – скасування імпорتنих мит на ввезення певних видів обладнання (Канада)
Країни з високим та найвищим рівнем ВВП (від 104 до 35 дол. США на людину)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Застосування розгалуженого комплексу заходів податкового стимулювання, що для більшості країн регіону: <ul style="list-style-type: none"> – збільшення щорічної амортизаційної премії; – збільшення податкових відрахувань для підприємств, що здійснюють інноваційні процеси; – подовження строків перенесення збитків на майбутні або минулі податкові періоди. 2. Впровадження індивідуальних, характерних для окремих країн заходів: <ul style="list-style-type: none"> – можливість відстрочки податкових платежів для підприємств (Франція, Великобританія) [6]; – звільнення від оподаткування продажу певних видів акцій (США, Франція) [17]; – звільнення нових автомобілів від сплати транспортного податку у 2009 р, зниження податкового навантаження на малий бізнес (Німеччина) [16]; – звільнення від оподаткування продажу певних видів акцій (Франція); – звільнення від місцевого комерційного податку інвестицій протягом 2009 року (Франція) [17]
Країни із середнім рівнем ВВП (від 35 до 20 дол. США на людину)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшення непрямих податків. 2. Заходи щодо підвищення ефективності адміністрування податків. 3. Збільшення прибуткового податку з громадян. 4. Створення певних заходів, спрямованих на лібералізацію оподаткування: <ul style="list-style-type: none"> – податкова амністія (Греція) [5]; – зменшення авансових платежів за податком на прибуток, зниження ставки за регіональним податком на бізнес з 4,25 до 3,9%, запровадження касового методу ПДВ (Італія) [4]; – зниження ставки ПДВ при покупці нової нерухомості (Іспанія) [17]

1	2
Країни з невисоким рівнем ВВП (від 20 до 10 дол. США на людину)	1. Посилення майнового оподаткування. 2. Впровадження певних заходів щодо лібералізації оподаткуванні прибутку підприємств: – у Словаччині впроваджено преференції для малого бізнесу; – у Румунії скасування сплати податку на реінвестовані прибуток та дивіденди; – у Чеській Республіці знижено ставку податку на прибуток з 21% до 20% в 2009, до 19% у 2010 році [17]; – в Угорщині спрощена процедура застосування інвестиційного податкового кредиту [16]. 3. Збільшення ставок за непрямими податками (країни Прибалтики) [4]
Країни з низьким рівнем ВВП (до 10 дол. США на людину)	1. Зменшення ставок податку на прибуток та ПДВ. 2. Податкові преференції для малих підприємств. 3. Заходи, спрямовані на спрощення процедури адміністрування податків і податкового обліку – зменшення кількості перевірок, впровадження інформаційних технологій. 4. Застосування прискореної амортизації (Україна). 5. Звільнення від оподаткування прибутку, що спрямовується на реінвестування (Киргизстан, Азербайджан) [17]. 6. Скорочення податку на дивіденди (Грузія)

Отже, внаслідок фінансово-економічної кризи найбільше постраждав реальний сектор економіки в країнах, що мають високо розвинуті економіки. З метою протидії негативним наслідкам кризи застосовувалися інструменти фіскального характеру – бюджетне та податкове стимулювання. Слід відзначити, що велика кількість країн у період кризи стикнулася з проблемою бюджетного дефіциту, тому фінансові можливості для збільшення бюджетних дотацій підприємствам та істотного зниження податкового навантаження були обмеженими.

Найбільш розгорнуті комплекси антикризових заходів, спрямованих на стимулювання підприємств реальної економіки, провадилися в країнах з найвищими та високими показниками економічного розвитку, де більшість впроваджених податкових пільг і дотацій спрямовувалася на стимулювання інноваційного розвитку.

У більшості таких країн відбулася істотна лібералізація оподаткування, внаслідок чого знизилася плата підприємств за податком на прибуток, впроваджувалися відстрочки сплати податків, що сприяло фінансовому оздоровленню підприємств. Однак паралельно з цим у частині економічно розвинутих держав підвищувалися ПДВ, акцизи, а також екологічні податки та податки на енергоносії, що посилювало податкове навантаження на підприємства, діяльність яких призводить до забруднення навколишнього середовища.

У країнах із середнім і невисоким рівнем ВВП податкове стимулювання підприємств було менш розгорнутим, а обсяг дотацій бюджетних дотацій невеликим. Тут застосовувалися заходи, що сприяли пом'якшенню податкового тиску, але їх обсяг був невеликим. При цьому в частині держав було збільшено податкові платежі за непрямими або майновими податками. Характерним для країн Прибалтики, економічна ситуація в яких була однією з найгірших в Європі, стало посилення податкового тягаря за непрямими податками.

У багатьох країнах з низьким економічним розвитком в період кризи відбулися податкові реформи, внаслідок яких зменшено податковий тиск за основними податками, спрощувалося податкове адміністрування.

Таким чином, як бачимо, в різних країнах застосовувалися різноманітні інструменти державного податкового регулювання розвитку економіки.

Приймаючи рішення щодо доцільності застосування інструментів податкового регулювання, держава має зробити нелегкий вибір, в основу якого має бути покладено паритет державних інтересів і цілей суб'єктів господарювання, за рахунок яких поповнюється доходна частина бюджету. Якщо держава буде занадто обмежувати суб'єктів підприємницької діяльності, то це може призвести до зменшень податкових надходжень у зв'язку з неотриманням платниками податків прибутків. З іншого боку, коли держава надає необґрунтовані податкові пільги та розробляє обмежувальні механізми їх застосування, це теж може зменшити податкові надходження у зв'язку з відтоком доходів підприємств до «тіньового сектора».

Отже, обмеження застосування інструментів податкового регулювання має бути обґрунтованим і достатньо виваженим рішенням, яке врахує інтереси держави та суб'єктів господарювання. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Єфименко Т. І.** Податки в інституційній системі сучасної економіки / Т. І. Єфименко. – НАН України, Інститут економіки та прогнозування – К., 2011 – 688 с.
- 2. Іванов Ю. Б.** Інструменти податкового регулювання / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова / У кн.: Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : Навчальний посібник під редакцією Іванова Ю. Б., Майбурова І. А. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.
- 3. Крисоватий А. І.** Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні : Монографія / А. І. Крисоватий. – Тернопіль : К арт-бланш, 2005. – 371 с.
- 4. Международный опыт антикризисной политики** / [С. М. Дробышевский, Е. В. Синельникова, А. В. Сорокина, П. В. Трунин та ін.]. – М. : Издательство «Дело» РАНХ, 2010. – 224 с.
- 5. Налоги: международные новости и информация.** // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.taxationinfnews.ru/>

6. Налоговая политика и пути выхода из кризиса / под научн. ред. В. Б. Исакова, Д. Г. Черника, И. И. Кучерова. – М. : ТПП РФ, 2009. – 320 с.

7. Перспективы развития мировой экономики, апрель 2011 – Международный Валютный Фонд // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.imf.org/external/russian/index.htm

8. Пороховський О. А. Економічна криза як рубіж сучасного світового і національного розвитку / О. А. Пороховський // Економічна теорія. – 2009. – № 1. – С. 5 – 11.

9. Проблеми розвитку податкової політики і оподаткування : Монографія / За заг. ред. докт. екон. наук, професора Іванова Ю. Б. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 448 с.

10. Соколовська А. М. Податкова система України: теорія та практика становлення / А. М. Соколовська, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. - К. : НДФІ, 2001. – 372 с.

11. Шнипко А. С. Научно-техническое развитие предприятий и налоговая политика / Бизнес Информ. – 2007. – № 7. – С. 85 – 90.

12. Dispersion of regional GDP per inhabitant // [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsdec220>

13. Monitoring tax revenues and tax reforms in EU Member States 2010 Tax policy after the crisis // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/publications/services_papers/working_papers/index_en.htm

14. Policy Responses to the Economic Crisis: Investing in Innovation for Long-Term Growth June 2009 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.oecd.org/dataoecd/59/45/42983414.pdf

15. State Aid control // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html

16. Taxation Paper N 19 (2009) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/index_en.htm

17. Tax responses to the global financial Economic Crisis [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.deloitte.com

18. Weekly Global Economic Brief. 14 July 2011 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : // see www.worldbank.org/gem

УДК 658.15.012.12

ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ РУХУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ КОНТРАГЕНТІВ БАНКУ

НИКІТИН А. В.

УДК 658.15.012.12

Нікітін А. В. Підходи до регулювання руху грошових потоків контрагентів банку

У дослідженні запропоновано підхід до оцінки регулювання руху грошових потоків контрагентів банку на основі інтегрального показника достатності грошового потоку. Він дозволяє контролювати динаміку показників достатності грошового потоку та регулювати напрямки їх розвитку. Інформаційною базою дослідження є відкриті фінансові звіти промислового підприємства.

Ключові слова: регулювання ризикованості грошового потоку, достатність грошового потоку, нормативно-індексна модель.

Рис.: 1. **Табл.:** 6. **Бібл.:** 8.

Нікітін Андрій Валерійович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту банківської діяльності, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

УДК 658.15.012.12

Никитин А. В. Подходы к регулированию движения денежных потоков контрагентов банка

В исследовании предложен подход к оценке регулирования движения денежных потоков контрагентов банка на основе интегрального показателя достаточности денежного потока. Он позволяет контролировать динамику показателей достаточности денежного потока и регулировать направление их развития. Информационной базой исследования являются открытые финансовые отчеты промышленного предприятия.

Ключевые слова: достаточность денежного потока, регулирование рискованности денежного потока, нормативно-индексная модель.

Рис.: 1. **Табл.:** 6. **Библ.:** 8.

Никитин Андрей Валериевич – кандидат экономических наук, доцент, кафедра менеджмента банковской деятельности, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

UDC 658.15.012.12

Nikitin A. V. Approaches to Regulatory of Money Flows of Bank Contactors

It is offered an approach to the estimation of sufficiency of money flows of bank contractors on the basis of integral index that allows controlling the dynamics of sufficiency indexes of money flows and regulating a direction of its development. The open financial reports of industrial enterprise were an infobase for the receipt of this index.

Key words: sufficiency of money flow, risk regulation of money flow, normative and an index model

Pic.: 1. **Tabl.:** 6. **Bibl.:** 8.

Nikitin Andrew V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Banking Management, Kyiv National Economic University named after. V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

На сучасному етапі розвитку економіки все більшого значення набувають підходи до управління фінансовими ресурсами та оптимізації їх використання, а також фінансові важелі і методи, що забезпечують стабільну та ефективну діяльність суб'єктів

господарювання. Крім того, зростання складності структур фінансових інструментів істотно ускладнює точну оцінку достатності грошового потоку та підвищує ризик асиметричності інформації для банків, що призводить до невірних фінансових рішень.